

Навіны

БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА ФРОНТУ "АДРАДЖЭНЬНЕ"

нумар 15

лістапад 1999 г.

Кроніка

Угодкі Слуцкага збройнага чыну

У дні чарговых уодак Слуцкага збройнага чыну Беларускае Народнае Рэспублікі (1920 год) на Случчыне 28 лістапада адбыліся ўшанаванні мясцінаў паўстання. У арганізаваным мясцовымі актывістамі мітынгу на случкім гарадскім стадыёне ўзялі ўдзел каля 300 чалавек, у тым ліку шмат прыезджых зь Менску й Салігорску. Выступілі лідэры палітычных партыяў: Віцук Вячорка (БНФ), Юрась Беленькі (КХП), Мікалай Статкевіч (БСДП), Анатоль Лебедзька (АГП). Былі ўскладзеныя вянкi да будынку былога дваранскага сходу (цяпер краязнаўчы музей), дзе 14 лістапада 1920 году адбыўся 1-шы Беларускі Зьезд Случчыны.

Дэлегацыі БНФ і КХП накіраваліся ў двух аўтобусах маршрутам Вызна—Семежава—Цімкавічы—Грозаў, плянуючы, як гэта рабілася штогод, ускласьці кветкі й вянкi да крыжоў у памяць падзеяў паўстання. На мяжы Салігорскага раёну аўтобусы перастрэлі супрацоўнікі раённай міліцыі, якія ўзяліся суправаджаць калёну да м.Вызны (цяперашні назоў — г.п. Чырвоная Слабада). У Вызны людзі са згоды міліцыі выйшлі з аўтобусаў і прайшлі каля 200 мэтраў у процілеглы канец сквэру, дзе на месцы меркаванае магілы случкіх паўстанцаў стаіць крыж.

Калі сабраныя наважыліся ўскласьці вянкi й паставіць сьвечкі, зьявіўся чалавек у цывільным у суправаджэньні ніжэйшых міліцэйскіх чыноў. Ён назваўся начальнікам салігорскай міліцыі, падпалкоўнікам Нізкім і абвінавачаў прысутных у несанкцыянаваным шэсьці й мітынгу. Пры гэтым чалавек таптаў месцы меркаваных магілаў. Не зважаючы на пратэсты й на відавочныя факты (людзі зь вянкамі й харугвамі йшлі з аўтобусаў да месца ўскладаньня), чалавек, які назваўся падпалкоўнікам, адабраў у кіроўцаў аўтобусаў іхныя дакумэнтны й загадаў ехаць у Салігорск. Аўтобусы суправаджаў міліцэйскі аўтамабіль, а чалавек, які назваўся падпалкоўнікам, ехаў у машыне безь дзяржаўных нумароў. Так каля 90 менчукоў аказаліся закладнікамі самаволі салігорскае міліцыі.

У Салігорску ў мясцовым ГРАУС былі складзеныя пратаколы на Валянціна Баранава, каардынатара БНФ па Менскай вобласці, і на Мікалая Анцыповіча, аднаго з кіроўнікаў КХП. Людзі чакалі іх паўтары гадзіны ля міліцэйскага будынку, безупынна сьпяваючы песьні. Ля дарогі на ўспамін салігорскай міліцыі застаўся вусаты сьнегавік з трыма валасінамі, перад якімі ляжала сьнегавая ж шапка, поўная скамечаных тысячарублёвых паперак.

• Гадзіна смутку і салідарнасьці

Абаронім незалежнасьць!

24 лістапада беларуская апазыцыя адзначыла «Гадзіну смутку і салідарнасьці» — трэцюю гадавіну дзяржаўнага перавароту.

У Менску несанкцыянаваная акцыя апазыцыі з запаленымі сьвечкамі ў руках сабрала ня менш за дзьве тысячы грамадзянаў. Яны ўтварылі паўтаракілямэтровы ланцуг ад плошчы Якуба Коласу ў бок Маскоўскай шашы, чым указалі на адказнасьць Масквы за дзеянні рэжыму Лукашэнка. Людзі прастаялі прыкладна гадзіну, нягледзячы на мароз і вецер. Сярод іх былі і вядомыя дзеячы апазыцыі — былы старшыня Вярхоўнага Савету, кіроўнік Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады Станіслаў Шушкевіч, старшыня Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Мікалай Статкевіч, старшыня Беларускага Народнага Фронту «Адраджэньне» Віцук Вячорка з сям'ёй, актывісты «Харты'97». Удзельнікі акцыі ня мелі лэзунгаў, не ўступалі ў сутыкненьні з праваахоўнымі органамі, не было і масавых затрыманьняў. Аднак, як паведамлі нашай газэце ў штаб-кватэры БНФ, некаторых удзельнікаў акцыі ўсё ж затрымалі. Так былі затрыманы актывісты БНФ Ігар Варанцоў і Аляксей Маўчанскі. Пасьля ўзяцця тлумачэньняў сярод ночы абодва былі вызваленыя.

24 лістапада ў Берасьці стартвала аналягічная акцыя «Сьвечка незалежнасьці».

Каля паўсотні прадстаўнікоў апазыцыі выстраіліся ад перакрываваньня вуліцаў Савецкай і Маскоўскай да перакрываваньня бульвару Шаўчэнка і вуліцы Маскоўскай. У руках яны трымалі сьвечкі у знак пратэсту супраць падпісаньня новай Саюзнай дамовы паміж Беларусьсю і Расеяй. Ніякіх інцыдэнтаў з праваахоўнымі органамі не было.

Як паведамляе БелаПАН, з будынку расейскага консульства ў Берасьці 25 лістапада былі выдвараны прадстаўнікі грамадзкасьці, якія спрабавалі ўручыць консулу Расейскай Фэдэрацыі ў Берасьці Барысу Радзімаву пратэст супраць аб'яднаньня Беларусі і Расіі. «Хваля пратэсту будзе расьці з кожным днём, з кожнай новай акцыяй: сьвечкі, пакінутыя на сьнезе, будуць гарэць як сымбаль нашай Веры і Свабоды, сьвечкі на падваконых і вокнах берасьцейцаў — гэта знак нашай салідарнасьці і нашага пратэсту дзеяньням Расіі, — гаворыцца ў тэксьце. — Патрабуем ад расейскага кіроўніцтва спыніць палітычныя спэкуляцыі, мэты якіх — адцягнуць увагу ад вайны на Каўказе і ўнутраных сацыяльных праблемаў».

Аналягічныя акцыі прайшлі і ў іншых абласных цэнтрах Беларусі, але на момант падпісаньня матэрыялаў у друк падрабязнасьці яшчэ былі невядомыя.

Вінцук Вячорка:

“Палітыка Расеі стасоўна Беларусі ёсць рэхам яе палітыкі стасоўна Чачні”.

Кар.: — Якія, на вашу думку, галоўныя вынікі Стамбульскага саміту АБСЭ для нашай краіны?

В. Вячорка: — На такіх міжнародных сустрэчах фармулююцца ўзгодненыя пагляды на ключавыя пытанні эўрапейскай і шырэйшай палітыкі, у прыватнасці, палітыкі бяспекі. Беларускае пытанне трапіла ў сьпіс гэтых вузлавых праблем. “Беларускі” артыкул, размешчаны паміж “карабахуўскім” і “чачэнскім”, трапіў у Дэкларацыю Стамбульскай сустрэчы на вышэйшым узроўні. За гэты пункт прагаласавалі і Лукашэнка, відаць, таму, што там няма выказаў накштальт “тыранія”, “дыктатура”, “злачынствы” і г. д. Пэўна, вырашыў, што раз іх няма, дык ня так і кепска. Але ж нармальныя краіны асобнымі разьдзеламі ў такіх дэкларацыях не трапляюць.

Адсюль вынікае, што міжнародная супольнасць нават праз такую дастаткова мяккую арганізацыю, як АБСЭ, забавязваецца ня траціць з поля зроку Беларусь. Такім чынам, мінімальнае, чаго мы хочам ад міжнароднай супольнасці, — пільная ўвага да Беларусі — будзе нам забяспечаная. Астатняе залежыць ад нас.

Сярод нашых суразмоўцаў былі старшынства Эўразьвязу, прэзыдэнт і віцэ-прэзыдэнт Парлямэнцкай асамблеі АБСЭ, нацыянальныя дэлегацыі Польшчы й ЗША. Мы задавалі ім канкрэтнае пытаньне: “Як вы адрагуеце на ратыфікацыю “інтэграцыйных” дамоваў з Расеяй нелегітымнымі органамі?” Адказ быў дружны: ніхто ня будзе такіх дамоваў прызнаваць.

Тэрмін, калі перамовы паміж уладамі і апазыцыяй павінны даць вынікі, у Стамбуле адсунуты ад сьнежня да красавіка. Але ня маю сумневу, што і да красавіка дэмагогія, перасьлед і паказуха будуць працягвацца. Рэжым і надалей будзе выдаваць скляпаны “палатамі” выбарчы кодэкс за выкананьне абавязкаў перад міжнароднай супольнасцю. Вызваленьне Міхаіла Чыгіра ўрадасная падзея, але сьпіс палітычных вязняў яшчэ доўгі, і нельга трактаваць гэты вымушаны крок рэжыму як сьведчаньне атмасфэры ў краіне.

Я папярэджаў эўрапейцаў: “Калі ласка, будзьце гатовыя да таго, што лукашэнкаўскі рэжым ня выканае ўсіх ці большыні перадумаваў пачатку перамоўнага працэсу. Тады вам спатрэбіцца фармуляваць іншую стратэгію стаўленьня да афіцыйнага Менску. І мы б не хацелі, каб гэта вас засьпела зьянацку”.

Пасьля Стамбулу мусім плянаваць дзейнасьць зыходзячы з двух сцэнароў. З аднаго боку, маем рыхтавацца да сытуацыі выбараў, тых самых — свабодных, справядлівых і прызнаных міжнароднай супольнасцю, пра якія гавораць нашыя пасярэднікі ды заходняя супольнасць. З другога боку, калі да выбараў празь перамовы ня дойдзе (што найбольш верагодна), мы павінны іх дамагацца: працягваць пратэстацыйныя акцыі ды нарошчываць пратэставы патэнцыял грамадзтва.

Некаторыя, спадзяюся, найбольш шчырыя й даверлівыя нашыя пасярэднікі спрабуюць свой рацыяналістычны падыход імплікаваць Лукашэнку. Яны лічаць, што Лукашэнка павінен разумець: рана ці позна Масква можа зладзіць супраць яго палацавы пераварот. І яму

На пытаньні
рэдакцыі
“Навінаў
БНФ” адказвае
старшыня
Беларускага
Народнага
Фронту
“Адраджэньне”
Вінцук Вячорка.

лепей не рызыкаваць, а пайсьці на перамовы, зладзіць свабодныя і справядлівыя выгвы і на гэтых выбарах паспрабаваць перамагчы з верагоднасьцю 60%. А верагоднасьць таго, што ён утрымаецца, калі Масква пачне супраць яго плесць інтрыгі й зладзіць палацавы пераварот, — значна меншая, напрыклад, 20%. Параўноўваючы 60% і 20%, шчыра, рацыяналістычны чалавек выбірае 60-працэнтавую гарантыю. Так думаюць дыпляматы з АБСЭ.

Але я на гэта адказваю, што Лукашэнку трэба гарантыя ў 120%. Лёгіка дыктатуры такая, што яна разьлічвае толькі на закручваньне шрубак, на рэпрэсіі, якія і даюць такую гарантыю. Любое разьнявольненьне дыктатуры нішчыць.

Кар.: — Падпісаўшы Стамбульскую дэкларацыю, Лукашэнка ці не ўпершыню прызнаў, што ў Беларусі існуюць кантытуцыйныя праблемы.

В. Вячорка: — Здаецца, так. Зрэшты, фармальна, даўшы загад утварыць групу дзеля перамоваў на чале зь Міхаілам Сазонавым, як быццам бы ён гэта прызнаваў, але ж няўна. Стамбульскае дэкларацыя дае нам у рукі моцную міжнародна-праўную прыладу. Магчыма,

ужо бліжэйшыя судовыя працэсы пакажуць, наколькі гэтыя міжнародна-праўныя палажэньні атрымаецца выкарыстоўваць у Беларусі.

Кар.: — У Стамбуле было дзьве дэлегацыі Беларусі і амаль што два розныя саміты: адзін быў найбольш важным для кіраўніка дзяржавы, другі — для апазыцыі. Чаго апазыцыя дамаглася на “сваім” саміце?

В. Вячорка: — Адрозьніваю, што ключавыя дакумэнты рыхтуюцца загадзя. Але сама нашая прысутнасьць у статусе паўнаважнай дэлегацыі на саміце была знакам для ўсіх 54 краінаў-удзельніц. Так калісьці на падобным саміце палякі на чале зь Лехам Валэнсам былі паралельнай дэлегацыяй поруч з генэралам Войцехам Ярузэльскім.

Кар.: — Калі вярнуцца да пагадненьня наконт допуску апазыцыі да дзяржаўных масмэдыя, ці сапраўды яно мела карысьць для апазытаў рэжыму?

В. Вячорка: — Дзякуючы зьяўленьню тэксту гэтага пагадненьня раптам выявілася, што, аказваецца, няма нічога надзвычайнага, што ў дзяржаўных СМІ, аплочаных падаткаплатнікамі, павінны гучаць розныя галасы, гэта павінна быць нормаю.

У прыцыпе я без захаплення ўспрымаў гэтае пагадненне. Там не прадугледжваўся жывы эфір (толькі ў перспэктыве), мусілі быць толькі паўтарахвілінныя ўстаўкі ў тэлевізійных і радыёпраграмах, нейкія радкі ў выдаваных дзяржаваю газэтах.

Але нават гэтае пагадненне не было апублікаванае дзяржаўнай прэсай, ні тым больш выкананае. Гэта яскрава паказала, як рэжым ставіцца да перамоваў. Калі Лукашэнка пераканаўся, што ў Стамбул яго пусцяць, ён дэзавуяваў пагадненне, чым паставіў таго ж Сазонава ў ідыёткае становішча. Лукашэнка не пусціў на саміт кіраўніка Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі Міколу Статкевіча; падчас самога саміту быў арыштаваны кіраўнік праваабарончага цэнтру "Вясна" і кіраўнік аднае з экспертных групаў перамоваў Алесь Бяляцкі, што, натуральна, мы тут жа агучылі.

Кар.: — Адмова выканаць пагадненне аб допуску да СМІ была абгрунтаваная парушэннем закону аб друку. Было сказана, што такім чынам апазыцыя выходзіць у нейкае надзвычайнае становішча і атрымлівае права, якога ня маюць іншыя грамадзяне. Як можаце пракамэнтаваць гэтыя аргументы?

В. Вячорка: — Рэжыму бракавала контраргументаў, і ён пусціўся, як заўсёды, у дэмагогію. Усе падаткаплатнікі — прыхільнікі Лукашэнка, прыхільнікі камуністаў, прыхільнікі Народнага Фронту — маюць законнае права бачыць тых, каму яны сымпатызуюць, у выпусках навінаў, у дыскусіях і аналітычных праграмах. Гэтага — няма. Паколькі гэтага няма, значыць, гэта трэба прадугледжваць спецыяльна. Гэта абавязкова ў дзяржаве, дзе папросту няма прыватных агульнанацыянальных тэле- і радыёканалаў. Вельмі прафэсійна выкрыў беспадстаўнасць гэтай зрэжысаванай кампаніі Фраймут Дувэ. Ён задаў Сазонаву ўсяго тры пытанні (узнаўляю з памяці):

"Якія тэхнічныя перашкоды на шляху рэалізацыі пагаднення?"

"У журналістаў ёсць свае рубрыкі, перадачы, ёсць канцэпцыі, якіясь тэматычныя пляны, а вось тое, што прапановуваецца, не заўжды гэтым плянам пасуе".

"Значыць, ёсць праблемы зместу, канцэпцыі, а не тэхнічныя?"

"Ну, так, я, відаць, тэрміны недакладна ўжываю..."

"Як вы лічыце, што прасьцеі — прыняць пагадненне з волі дзяржаўных органаў, ці вырашыць тэхнічныя праблемы, не тарпэдуючы імі выкананне пагаднення?"

"Натуральна, прыняць пагадненне."

"Ці не вынікае з вашых словаў, што аплочваныя дзяржаваю тэле-, радыё- і газэтныя журналісты раптам апынаюцца вышэйшымі за дзяржаву ды яе органы?"

На гэтае пытанне не было адказу.

Кар.: — Пагадненне не вырашае канцэптуальных пытанняў: апазыцыя не ўваходзіць ні ў якія назіральныя рады тэлебачання ці радыё, газэтаў, захоўваецца дзяржаўная манопалія на СМІ, а апазыцыя прапануецца маленькая рэзэрвацыя?"

В. Вячорка: — Трэба было зь нечага пачынаць. І ў гэтым сэнсе пагадненне было б мінімальным пляндармам, каб адваёваць наступныя. Але пасля таго, як нават такое пагадненне дэзавуявалі, магчыма ставіць пытанне інакш: патрабаваць адмены на забарону "Радыё 101,2", дамагацца права адкрываць незалежныя тэлеканалы, пераўтварыць дзяржаўнае тэлебачанне ў публічнае. Толькі

так можна скасаваць чорны спіс тых, каго забаронена пусцаць на старонкі дзяржаўных газэтаў і ў электронныя мас-медыя.

Кар.: — Падпісанне "саюзнай дамовы" адкладзена, але сам факт пераўтварэння з сёння існуючай канфэдэрацыі Саюза Беларусі і Расеі ў федэрацыю — з агульнай Канстытуцыяй, агульнымі органамі, якія прымаюць абавязковыя рашэнні...

В. Вячорка: — Там шмат супярэчнасцяў. Ня можа быць федэрацыі ўнітарнае дзяржавы - Беларусі - з федэрацыяй РФ.

Кар.: — Проста ўнітарная дзяржава перастае існаваць і робіцца суб'ектам федэрацыі, з якой яна аб'ядноўваецца... Утварэнне новай дзяржавы, там так і напісана.

В. Вячорка: — Так і трэба казаць. Гэта ёсць канструкцыя не юрыдычна неспрадуманая, а сьведома забытаная. Дамова небяспечная ня тым, што яна прадугледжвае дасканалы механізм рэалізацыі, а тым, што ўтварае палітычныя, вайсковыя і псыхалагічныя падставы інкарпарацыі Беларусі ў Расею. Здарыцца гэта ці не — залежыць ад нашай палітычнай волі і ад развіцця міжнароднае сытуацыі.

Дарэчы, сьвет непакоіць прадугледжанае дамоваю стварэнне агульнай вайскавай прасторы з агульнай вайскавай адказнасцю. Днямі Беларускае тэлебачанне гаварыла пра магчымае размяшчэнне расейскіх ракет на нашай тэрыторыі, а як аналяг прыводзіла амэрыканскія ракеты ў Італіі. Але Запад можа "праглынуць" іншую хітрую нажыўку: шляхам прамых выбараў у расейска-беларускай канструкцыі ўтварэння нейкі парлямэнцкі орган, і можа паўстаць небяспэка яго міжнароднага прызнання.

Назаўтра пасля падпісання саюзнае дамовы нічога не зменіцца, але калі сапраўды дойдзе да гэтых выбараў, да стварэння агульнай вайскавай прасторы і г. д. то паўзучая інкарпарацыя адбудзецца.

Кар.: — Што гэтаму можна супрацьпаставіць?

В. Вячорка: — Найперш — палітычную барацьбу з рэжымам. У нашых руках застаюцца традыцыйна нашыя інструменты — масавы незалежны пратэст ды наданне палітычнае формы сацыяльнаму пратэсту. Някепска спраўдзілася нашая новая тактыка — кааліцыйнасць у арганізацыі масавых акцыяў. Гэта і Марш Свабоды, і акцыя 24 лістапада са свечкамі ў Менску. Самі па сабе масавыя акцыі ня ўхіляць рэжым, але гэта той адбойны малаток, які ўрэшце расхістае закарэную цвёрдзь, які паспрыяе змене настрою элітаў.

Бяз Маршу Свабоды, як выяўнага сведчаньня жыццёвасці беларускага грамадства стаўленне да нас у Стамбуле было б іншым, а можа быць, і ў Стамбул мы б ня трапілі, таму што настроі такія ўвесну-ўлетку былі — прызнаць беларускую антылукашэнкаўскую апазыцыю нядзездольнай. Але Марш паказаў: перспэктыва выйсця гэтай краіны з крызы ляжыць ня ў мяккай эвалюцыі рэжымнай клікі, а ў прабуджэнні грамадства да эфектыўнай самаабароны.

Гэтая самаабарона набывае незалежнасць гучаньне. Тыя, хто меў ілюзіі, нібыта з Расеі магчымы экспарт калі не дэмакратыі, дык дэмакратычнай сыстэмы, свабоды медыяў, — яны цяпер атрымліваюць прадметны ўрок. Бальшыня палітычных сілаў Расеі пагаджаюцца толькі ў двух пытаннях. Яны выказваюцца за інкарпарацыю Беларусі і падтрымліваюць вайну ў Чачні. Гэта вельмі павучальна для беларускіх палітычных

сілаў. Яны пераходзяць на незалежныя пазыцыі, нават калі раней трымаліся "інтэграцыйнісцкіх" перакананняў.

Наступныя масавыя палітычныя акцыі будуць насіць выразна незалежны характар. Незалежны настрой павінен стаць і яўным матывам дзеянняў ключавых элітаў. І як толькі гэта адбудзецца, лукашэнкаўская кліка будзе ізаляваная ў краіне цалкам.

Дарэчы, перамоўны працэс, як ні парадкальна, на карысьць беларускай незалежнасці, бо ў ім бяруць удзел беларускія суб'екты (нават калі за адным зь іх стаяць чужаземныя сілы, фармальна ён застаецца беларускім). Нездарма прарасейска настроеныя выданні й палітыкі перамоўны працэс тарпэдуюць.

Кар.: — Беларуска апазыцыя звяртае шмат увагі на вайну ў Чачні. Чаму?

В. Вячорка: — На працягу стагоддзьяў спрабуюць вынішчыць невялікі народ. Пад выглядам барацьбы з тэрарызмам (дарэчы, гэта яшчэ вялікае пытанне, дзе прычына маскоўскіх выбухаў) стварылі нечуваную гуманітарную катастрофу, калі ў Інгушэці колькасць уцёсачоў зраўнялася з колькасцю ўласных жыхароў. Ёсць нармальна людская рэакцыя на бяду, якая адгукаецца і ў нас — столькі часу былі ў межах агульнай імперскай дзяржавы. Палітыка Расеі стасоўна Беларусі ёсць рэхам палітыкі стасоўна Чачні. Розныя мэтады, але падыходы вельмі блізкія.

Я ўжо сьведчу, што разнамасныя расейскія эліты абсалютна салідарныя міжсобку, калі гаворка пра Чачню і пра Беларусь. І платформа, на якой яны паразумяваюцца, — імперская.

Саюзная дамова — гэта, акрамя ўсяго іншага, юрыдычны калідор, каб некалі і нас І тых, хто бароніць незалежнасць сваёй краіны, абвясціць сэпаратыстамі. І пачаць ужываць да нас адпаведныя мэтады.

Чачэнскі вузел у пэўным сэнсе паспрыяў абароне Беларусі ад імперскіх замахаў. Калі ў пачатку году можна было меркаваць, што Запад узамен за маўчаньне Расеі наконт бамбаванняў Сэрбіі будзе глядзець на "інтэграцыю" скрозь пальцы, дык цяпер склалася адваротная сытуацыя. Магчыма, узамен за згоду "спусціць на тармазах" саюзную дамову Расея атрымала ў Стамбуле пэўную палёгку ў крытыцы.

Кар.: — Мы не закраналі пытаньняў, звязаных з утварэннем КХП. Зараз, пасля зьезду, сытуацыя пачынае выкрывіталізавацца?"

В. Вячорка: — Гэтыя пытанні зараз зусім не такія актуальныя, ёсць куды важнейшыя. Зразумела, мы вымушана займаемся юрыдычнымі, арганізацыйнымі і іншымі такімі пытаннямі. Але яны на другім пляне. Галоўнае цяпер — палітычнае змаганьне за незалежнасць і супраць рэжыму, як і трэба адказнай палітычнай сіле. Адна і тая ж ідэалёгія і ў БНФ, і ў КХП, і ўсё можа быць вырашана агульнай працай. У працы на карысьць незалежнасці вырашыцца праблема адыходу меншын. Калі адыход быў штучны, справакаваны суб'ектыўнымі прычынамі — жыццё пакажа, што ён быў штучны. Калі ж ён быў абумоўлены глыбіннымі варункамі — яны праявяцца. У Маршы Свабоды 17 кастрычніка КХП практычна ня брала ўдзелу, але шараговыя сябры КХП так і не зразумелі, чаму ж іхнае кіраўніцтва ім забараняла выйсці бараніць незалежнасць. І таму я вельмі ўсцешаны, што ў акцыі са свечкамі 25 лістапада нашыя калегі з Кансэрватыўна-хрысьціянскай партыі бралі чынны ўдзел.

Саюз адкладаецца на стане здароўя

На наступны дзень пасля таго, як 25 лістапада прэс-сакратар прэзідэнта Расеі Дзьмітры Якушкін паведаміў пра шпіталізацыю свайго 68-гадовага патрона "з вострым бронхітам на фоне віруснай інфэкцыі", прэс-служба беларускага прэзідэнта зрабіла сваю першую афіцыйную заяву пра адмену заплянаванай раней на 26 лістапада цырымоніі падпісаньня Дамовы пра стварэньне Саюзнай дзяржавы. "У сувязі з пагаршэньнем стану здароўя Прэзідэнта Расейскай Фэдэрацыі Барыса Ельцына дзяржаўны візыт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка ў Маскву па просьбе расейскага боку пераносіцца на першую палову сьнежня".

У чацьвер адбылася тэлефонная размова паміж кіраўніком Беларусі й расейскім прэм'ер-міністрам, дзе, як сьцьвярджаецца у тым жа паведамленьні прэс-службы, Уладзімер Пуцін "выказаў шкадаваньне з нагоды пераносу візыту й пацьвердзіў прыхільнасьць Расеі да палітыкі інтэграцыі дзьвюх краінаў і гатоўнасьць да падпісаньня Дамовы пра стварэньне Саюзнай дзяржавы й Праграмы дзеяньняў па рэалізацыі яе палажэньняў".

Цікава, што калі ўжо было дакладна вядома, што цырымонія не адбудзецца, афіцыйны Менск яшчэ цэлы дзень адмоўчаўся — ці то чакаў тэлефанаваньня высокапастаўленага пацыента, ці мо' спадзяваўся, што нядужнасьць хутка сыйдзе. Журналісты здолелі атрымаць камэнтар толькі ў намесьніка кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта Івана Пашкевіча й паслухаць па радыё выступ паўнамоцнага прадстаўніка прэзідэнта РБ у саюзных органах віцэ-прэм'ера Леаніда Козіка. Абодва выказалі шкадаваньне з нагоды адмены цырымоніі й выказалі надзею на падпісаньне дамовы ў першай палове сьнежня.

Паказальна, што заява прэс-службы прэзідэнта РБ зьявілася пасля распаўсюджаных чачэнскім агенцтвам "Каўказ-цэнтар" чутак пра клінічную сьмерць Барыса Ельцына. У гэты час Крэмль выступаў з абвяржэньнямі паведамленьня пра сьмерць свайго гаспадара. Прэс-сакратар Прэзідэнта Расеі расказваў тэлеглядачам, што 25 хвілінаў размаўляў з кіраўніком дзяржавы, які лечыцца ў Горках-9 "ці гарбатай з сочывам, ці гарачым малаком з мёдам". Аднак жывога Ельцына на тэлебачаньні не паказвалі, хаця гэта было б лепшым зьяўляўся чутак.

Цікава, што пажаданьняў свайму расейскаму калегу Аляксандар Лукашэнка так да гэтай хвіліны ня выказаў, ва ўсялякім разе публічна. Не зрабілі гэтага й іншыя беларус-

кія чыноўнікі. Можна меркаваць, што афіцыйны Менск ня даў веры паведамленьням пра хваробу Барыса Ельцына. Рэч у тым, што за тыдзень да гэтага прэс-служба Прэзідэнта Расеі абвергла заяву беларускіх чыноўнікаў пра прызначэньне на 26 лістапада канчатковай даты падпісаньня Саюзнай дамовы (гл. «Белорусский рынок» №46/1999). Потым Барыс Ельцын затэлефанаваў Аляксандру Лукашэнку, і дата падпісаньня дамовы зрабілася нібыта канчатковай, але гаспадар Крэмлю зрабіў чарговы сюрпрыз.

Мяркуючы з усяго, Менск і Масква ўсё ж не прыйшлі да згоды па ўсім палажэньням Саюзнай дамовы, таму хвароба Барыса Ельцына была ўспрынятая як дыпламатычныя хітрыкі, прыдуманьня, каб не падпісваць дамову.

Пятнічныя газэты былі перапоўненыя спэкуляцыямі на гэты конт, сэнс якіх зводзіцца да таго, што кіраўнік дзяржавы ўсё ж хворы, хаця й не вядома, наколькі моцна. Цікава, што ў праведзеным 27 лістапада апытаньні сваёй аўдыторыі радыё "Эхо Масквы" на пытаньне "Ці верыце вы паведамленьням Крэмлю, што ў Прэзідэнта вірусная інфэкцыя і бронхіт?" толькі 23% адказалі станоўча і цэлых 67,8% заявілі пра недавер да паведамленьняў Крэмлю. Калі ўлічыць, што менавіта радыё "Эхо Масквы" надоечы цытавала "Каўказ-цэнтар" пра клінічную сьмерць Барыса Ельцына, то вынікі апытаньня можна лічыць паказальнымі.

У выпадку, калі паведамленьні пра клінічную сьмерць Ельцына былі не такім вялікім перабольшаньнем, можа скласьціся прадугледжаная артыкулам 92 Канстытуцыі Расеі сытуацыя, калі прэзідэнт з-за "стойкай немагчымасьці па стане здароўя ажыцьцяўляць належныя яму паўнамоцтвы" мусяць саступіць сваё месца старшыні ўраду. У такім разе Уладзімер Пуцін мусяць у трохмесячны тэрмін правесці прэзідэнцкія выбары.

У гэтым гіпатэтычным выпадку стварэньне адзінай беларуска-расейскай дзяржавы мусяць быць адкладзеным на няпэўны тэрмін. Рэч у тым, што выканаўца абавязкаў прэзідэнта ня мае права прызначаць рэфэрэндум, а таксама ўносіць прапановы пра папраўкі й перагляд Канстытуцыі. Між тым, праект Саюзнай дамовы, ва ўсялякім разе ў тым варыянце, што быў апублікаваны 8 кастрычніка, патрабуе зьменаў канстытуцыяў абедзьвюх краінаў.

Расейскія незалежныя экспэрты накіравалі на тым тыдні ў Савет Фэдэрацыі свае высновы наконт тэксту дамовы пра стварэньне адзінай беларуска-расейскай дзяржавы, дзе паставілі вельмі шмат пытаньняў. Прызнаючы плюсы дамовы з гледзішча іміджу Расейскай Фэдэрацыі, экспэрты папярэдзілі, што дамова стварас сур'ёзныя супярэчнасьці паміж органамі дзяржаўнай улады Саюзнай дзяржавы й органамі дзяржаўнай улады абедзьвюх краінаў. Сур'ёзнай праблемай ёсьць таксама і адпаведасьць Дамовы канстытуцыям Беларусі й Расіі.

Канешне, і беларусам, і расейцам ужо не прывыкаць перапісваць Асноўны закон, але калі нашая краіна ёсьць унітарнай, то Расея мае больш складаную будову. Для "прыжыўленьня" Саюзнай дамовы Расеі неабходна ня толькі зьмена Канстытуцыі, але перазаклучэньне фэдэральнай дамовы з сваімі суб'ектамі. Больш за тое, дамова патрабуе зьмены канстытуцыйнага ладу краінаў у той частцы, што тычыцца статусу краіны, яе тэрыторыі, сувэрэнітэту й вяршэньства Канстытуцыі. У Беларусі, калі прызнаваць пасьлярэфэрэндумны варыянт Канстытуцыі, трэба праводзіць новы рэфэрэндум. У Расеі, з улікам таго, што Саюзная дамова закранае артыкулы пра дзяржаўны лад, што забаронена рабіць сіламі парламэнту, — неабходна склікаць Канстытуцыйны сход, але адпаведны фэдэральны канстытуцыйны закон яшчэ не прыняты. Разам з тым, асноўныя законы нашых краінаў нічога ня кажуць пра ўваходжаньне іх у іншую дзяржаву.

Паўлюк Быкоўскі.

Друкуецца паводле тыднёвіку «Белорусский рынок» №47/1999

пераклад з расейскай мовы

Кроніка

Суд загадаў знішчыць "Права на волю"

26 лістапада 1999-га году ў судзе Цэнтральнага раёну г. Менску судзьдзя Анатоль Барысэнак разгледзеў матэрыял адміністрацыйнай справы, якая была ўзбуджана пракуратурай Цэнтральнага раёну г. Менску згодна з прадстаўленымі ў суд пратаколамі. Старшыня Праваабарончага цэнтру «Вясна» Алесь Бяляцкі, які адначасова зьяўляецца галоўным рэдактарам праваабарончага бюлетэня «Права на волю», абвінавачваўся ў парушэньні Арт. 172.1 ч.8 КаАП РБ (незаконны выраб і распаўсюджваньне прадукцыі сродкаў масавай інфармацыі).

З матэрыялаў, якія прадставіла пракуратура, вынікала, што некаторыя нумары бюлетэняў «Права на волю», канфіскаваныя пад час вобьску ў памяшканьні Праваабаронча-

га цэнтру «Вясна», перавышалі наклад 300 асобнікаў, што зьяўляецца парушэньнем закону аб друку Рэспублікі Беларусь.

Пад час канфіскацыі друкаванай прадукцыі ў офісе «Вясны» супрацоўнікі міліцыі не пазначылі ў пратаколе колькасць канфіскаваных бюлетэняў. У судовай справе фігураваў яшчэ адзін пратакол, які міліцыянты склалі ў памяшканьні РАУСу Цэнтральнага раёну. Пад час складаньня гэтага пратаколу не прысутнічалі ні А.Бяляцкі, ні іншыя супрацоўнікі «Вясны».

А.Бяляцкі на судовым паседжаньні сьцьвярджаў, што, паколькі ніхто з супрацоўнікаў «Вясны» не прысутнічаў пры падліку колькасці экзэмпляраў бюлетэня, а ў першым пратаколе колькасць бюлетэняў адсут-

нічае, тады можна лічыць, што доказы правапарушэньня адсутнічаюць.

Пасьля разгляду справы судзьдзя Анатоль Барысэнак прызнаў А.Бяляцкага вінаватым у парушэньні Арт. 172.1 ч.8 КаАП РБ і прыцягнуў яго да адміністрацыйнай адказнасьці ў выглядзе штрафу памерам 10 мінімальнага зароботнага плат, а таксама ў сваім рашэньні судзьдзя А.Барысэнак паставіў знішчыць бюлетэні, колькасць якіх перавышае 300 асобнікаў.

Інфармацыйны адзел праваабарончага цэнтру «Вясна».

Мапа хто наважваецца кінуць выклік расейскім генэралам

Ян Трэйнар, *The Guardian*

На думку аўтара артыкулу, ад пачатку бамбардзіровак Чачні да прыходу расейскіх войскаў да Грознага палітыку Крамля адносна бунтуючай рэспублікі вызначалі «ястрабы». Любыя размовы пра кампраміс, адступленьне ці перамовы з паўстанцамі адразу ж адвяргаюцца Масквой, дзе вайсковыя мэты ўрэгуляваньня канфлікту карыстаюцца падтрымкай пераважнай большасці палітычнай эліты і грамадзкасці.

Аднак крамлёўскія насельнікі і экспэрты па Чачні — якія зазіраюць далей выбараў — мяркуюць, што Расея ўсё глыбей увязе на Паўночным Каўказе. На іх думку, можа настаяць такі момант, калі Ўладзімеру Пуціну — галоўнаму «ястрабу» — для пачатку перамоваў давядзецца шукаць нейкую зачэпку. Якая б дазволіла яму захаваць свой твар.

«У цяперашні час ініцыятыва знаходзіцца ў руках Масквы. Калі яна жадае пачаць перамовы, яна зможа гэта зрабіць нават сёння, праз пяць хвілін», — лічыць экспэрт па Чачні маскоўскага Карнегі-цэнтру Аляксей Малашэнка.

Па ягоных словах, пытаньне ў тым, у які момант палітыкі і генэралы зажадаюць спыніць і абвясціць пра сканчэньне маленькай пераможнай вайны.

А.Малашэнка лічыць, што ўзяцьцем Грознага вайна ня скончыцца. Будзе яшчэ доўгая вайна ў гарах, якая прывядзе да сур'ёзных страў і незадавальненьня з боку грамадзкасці

«У палітыкаў і генэралаў ёсьць дзьве прычыны, каб спыніць баявыя дзеянні. З палітычных меркаваньняў ім трэба абвясціць пра перамогу. Апроч таго, ім неабходна зрабіць паўзу на пэрыяд зімніх халадоў», адзначае ён.

У апошнія дні ў Маскве пачалі выказвацца розныя меркаваньні пра спыненьне вайны і пачатак перамоваў, — адзначае аўтар.

Так, інфармацыйны магнат Барыс Беразоўскі прапанаваў плян мірнага ўрэгуляваньня чачэнскага канфлікту зь сямі пунктаў. «Настаў час для пачатку палітычных пера-

моваў», — лічыць ён. «Урад і адміністрацыя прэзыдэнта павінны памянаць прыярытэты і настаяць на неабходнасьці палітычнага ўрэгуляваньня канфлікту.»

Лідэр «Яблока» Рыгор Яўлінскі прапанаваў свой мірны плян з шасьці пунктаў. «Генэралы кажуць пра канчатковую перамогу ў Чачні, аднак гэта зусім недасягальная мэта, якая можа абярнуцца для краіны катастрофай», — абвясціў ён.

Са свайго боку Ўладзімер Пуцін нечакана загаварыў пра амністыю большай часткі чачэнскіх баевікоў, якіх ён звычайна называе тэрарыстамі і бандытамі.

Тым часам Расея вызваліла з-за кратаў аднаго з чачэнскіх лідэраў Бяслана Гантамірава. Былы мэр Грознага, які адбываў у Расіі тэрмін за растрату дзяржаўных сродкаў, на гэтым тыдні загаварыў пра тое, што

пры падтрымцы Масквы можа стаць новым прэзыдэнтам Чачні.

На думку аўтара, такі выбар Крамля сьведчыць пра яго несур'ёзны падыход да чачэнскай праблемы, а таксама пра тое, што Маскве ня так проста знайсці лаяльнага чачэнскага лідэра. Амаль няма аніякіх сумневаў, што Гантаміраў зьнікне з палітычнай сцэны, як толькі адпадзе патрэба ў ягоных паслугах.

Яшчэ адной прыкметай нежаданьня Расіі ісьці насустрач чачэнцам зьяўляецца той факт, што прадастаўнік прэзыдэнта Масхадава ў расейскай сталіцы Шарып Юсупаў зьнік з Масквы.

Па словах чачэнца Мурата Албастава, які мае добрыя сувязі ў Маскве, Масхадаў увесь час сыгналізуе пра гатоўнасьць пачаць перамовы, але тут пра гэта ніхто не жадае чуць.

Як адзначыў былы дарадца Ельцына па Чачні Эміль Паін, Крэмль і вайскоўцы мяркуюць, што перамагаюць у Чачні, аднак насамерэч яны проста помсыцяць за прыніжэньне, якое мела Расея ў мінулай вайне.

«Расейскае войска ня можа выйграць гэту вайну, а ідэя кантраляваць усю тэрыторыю Чачні зьяўляецца безразважнай і вельмі небясьпечнай», — мяркуе ён. На думку Паіна далейшыя баявыя дзеянні могуць прывесці да вялікіх страт сярод расейскіх вайскоўцаў.

Аднак пануючыя ў Маскве вайўнічыя настроі не даюць падставы спадзявацца на дасягненьне кампрамісу. Зусім хутка адбудуцца парламэнцкія выбары і амаль уся расейская палітычная эліта падтрымлівае Пуціна, патрабуючы працягваць апэрацыі ў Чачні.

І тым ня менш, прапановы Беразоўскага і Яўлінскага — таксама як і заява Пуціна з нагоды мажлівай амністыі, дазваляюць казаць пра мажлівасьць палітычных перамоваў, калі лідэры чачэнскіх баевікоў (Басаеў і Хатаб) уседуць за мяжу, — робіць выснову аўтар.

15 лістапад 1999 г.

Хадыка выйграў працэс

23 лістапада 1999 г. у судзе Савецкага раёну г. Менску адбыўся новы разгляд адміністрацыйнай справы намесніка старшыні БНФ "Адраджэньне" прафесара Юрыя Хадыкі.

Варта нагадаць, што спадар Хадыка быў прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці нібыта за тое, што ён прымаў удзел у несанкцыянаваным шэсьці ад плошчы Я. Коласа да плошчы Парыскай Камуны 2 красавіка 1999 г.

У той дзень сапраўды праходзіла арганізаваная БАМП (Беларуская асацыяцыя маладых палітыкаў) акцыя пратэсту супраць вяртання ядравай зброі ў Беларусь. Але сп. Хадыка не прымаў у той дзень удзелу ў несанкцыянаваным шэсьці, бо збіраўся наведаць тэатар і меў пры сабе квітку. Нягледзячы на гэтыя абставіны, судзьдзя Савецкага раёну Савасьцян у адсутнасць спадара Хадыкі, парушыўшы арт. 247 ч. 2 КаАП РБ, прыцягнула яго да адміністрацыйнай адказнасці па артыкуле 167.1 ч. 2 КаАП РБ і наклала на яго штраф у памеры 150 млн. руб. З дапамогай Праваабарончага цэнтру "Вясна" сп. Хадыка падаў скаргу на імя старшыні Гарадзкога суду, у якой было ўказана на грубыя парушэнні закону пад час разгляду гэтай адміністрацыйнай справы. Гарадзкі суд сваім рашэннем адмяніў пастанову Савецкага суду і адправіў справу на новы разгляд у суд Савецкага раёну.

Пад час новага разгляду справы сп. Хадыку і ягонаму адвакату ўдалося даказаць,

што ў ягоных дзеяннях не было складу адміністрацыйнага правапарушэння.

Але за гэты час з заробку сп. Хадыкі было вылічана 30 млн. руб. Згодна з арт. 276 КаАП РБ адмена пастановы цягне за сабой вяртанне спагнанных сродкаў.

Такім чынам, дзяржава павінна вярнуць спагнаныя грошы спадару Ю. Хадыку.

Інфармацыйны адзел
Праваабарончага Цэнтру "Вясна"

Аналіз

Кіраваньне, кантроль, пратэксцыянізм

Распачатае акупацыйна-дыктатарскім рэжымам гвалтоўнае разбурэнне гаспадаркі нашай краіны ўступае ў новую фазу з падпісаннем Аляксандрам Лукашэнкам указу № 673 ад 15 лістапада 1999 г. «Аб некаторых мерах дзеля ўдасканалення каардынацый дзейнасці кантралюючых органаў РБ і парадку прымянення імі эканамічных санкцый». Справядлівы тэзіс пра неабходнасць рэгулявання дзяржавай эканамічных працэсаў краіны набывае ў трактоўцы прыдворных эканамістаў цалкам перакулены сэнс, даводзіцца да абсурду і на практыцы паралізуе дзейнасць суб'ектаў гаспадарання, паглыбляе эканамічны крызіс. Як мусіць вырашацца праблема кіравання, кантролю і пратэксцыянізму на сучасным этапе, каб спрыяць развіццю гаспадаркі, забяспечваць росквіт краіны і паляпшаць дабрабыт нашых людзей?

Галоўная і гістарычна перспэктыўная тэндэнцыя ў сфэры кіравання сёння палягае ў неабходнасці неадкладнага пераходу на дасканалы і больш эфектыўны прынцып, а менавіта - замену неспрэднага кантролю і плянавай дырэктывы з боку дзяржавы на «ўскоснас» кіраваньне, пратэксцыянізм і кантроль з пераважным выкарыстаннем прававых інструментаў ды эканамічных рычагоў.

Пры гэтым мае прынцыповае значэнне ўсведамленне сутнасці сучаснага прадпрыемства, арганізацыйных формаў бізнесу. Пры разглядзе катэгорыі «прадпрыемства» варта найперш зафіксаваць, што дзяржава, як суб'ект гаспадарання, мусіць знаходзіцца ў роўным становішчы з іншымі юрыдычнымі асобамі, павінна несці выразна акрэсленую, праўна замацаваную адказнасць як і ўсе астатнія ўдзельнікі рынку. Такое разуменне і такая лягічная мадэль - аснова, стрыжань сучаснай канцэпцыі дзяржавы як эканамічнага чынніка.

У грашова-кредытнай і валютна-фінансавай сфэры наўзамен татальнай прывязкі да ўраду і жорсткага адміністравання паводле схемы дырэктарат - бугальтэрыя, апраўдана

ўжываць іншую высокатэхналагічную мадэль, кіраваць і кантраляваць праз тры наступныя інструменты: а) *уліковую стаўку, што ўстанаўліваецца фінансавымі ўладамі;* б) *норму абавязковых рэзерваў;* в) *апэрацыі на адкрытым рынку.* Галоўная мэта грашова-кредытнай палітыкі - дасягненне і захаванне макраэканамічнай раўнавагі паводле грашовай тэорыі неаклясычнага сінтэзу, што ў аналітычнай форме фіксуецца наступным чынам: $MV = Py$, дзе M - колькасць грошаў, што знаходзяцца ў абарачэнні; V - хуткасць абарачэння грошай; P - узровень цен; y - узровень рэальнага аб'ёму вытворчасці. Урад не павінен умяшвацца ў дзейнасць Нацыянальнага Банка, уплываць на грашова-кредытную змсію.

Бюджэтна-падатковая палітыка, як асабліва значная сфэра дзейнасці дзяржавы, мусіць трансфармавацца ў наступных кірунках: а) *дэцэнтралізаваць фінансавыя рэсурсы;* б) *змяніць колькасць падаткаў у бюджэце і пазабюджэтных фондах;* в) *пакрыць дэфіцыт дзяржбюджэту безінфляцыйнымі сродкамі.*

На сучасным этапе, разам з тым, жыццёва неабходныя пагадненні фінансавых ула-

даў краіны з МВФ і МБРР з мэтай атрымання фінансавай і тэхнічнай дапамогі, крэдытаў для набывання найвышэйшых тэхналогій.

У аграрным сектары, які ў Беларусі адгрывае ключавую ролю, дзяржаўнае рэгуляванне і пратэксцыянізм таксама лягічна ажыццяўляць праз шэраг базавых інструментаў. Першае месца тут належыць коштаўтварэнню. Рэгуляванне коштаў на прадукцыю АПК выключна неабходнае дзеля шэрагу прычынаў: каб абараніць нацыянальных таваравытворцаў ад ціску вонкавага рынку, каб эфектыўна праводзіць структурную перабудову АПК ды пазбягаць сацыяльнага напружання. Другі інструмент - падатковая палітыка. У сфэры АПК мэтазгодна прымяняць два асноўныя падаткі - на зямлю і прыбытак. Узровень падатку на зямлю мусіць залежыць ад якасці зямельных надзелаў, а таксама ад іх месцазнаходжання. Падатак на прыбытак абавязкова павінен быць прагрэсіўным. Сродкі, атрыманыя ад зямельных падаткаў, лягічна накіроўваць на ўдасканаленне знядбанай інфраструктуры вёскі, паляпшэння ўрадлівасці глебаў, будаўніцтва дарог, сацыяльную сфэру. Трэці інструмент - фінансавая і кредытная палітыка, накіраваная на падвышэнне канкурэнтаздольнасці прадукцыі АПК нанутраным і сусветным рынку. Каб разнявольіць вытворчую энэргію, неабходна прадстаўляць дзяржаўныя гарантыі пры крэдытаванні значных інвэстыцыйных праграм.

Іван Саверчанка,
Каардынатар Грамадзкага
(Ценевага) Ураду БНФ
працяг будзе

Прырода канфлікту

Заканьчэньне. Пачатак у нумары 14, 1999

4. Варыянты разьвіцьця падзеяў

Канфліктны:

Распачаць на карысьць рэжыму судовую цяганіну па высьвятленьні: хто з нас больш «правы», калі правоў ужо не засталася ні ў кога, — і змарнаваць апошнія сілы, а мо' нават і жыцьцё, як глядзятары перад патрыцыямі ў гэтай «пачэснай» барацьбе.

Канструктыўны:

Адпусьціць зь мірам тых, хто лічыць, што яны ведаюць, як выходзіць на свабоду. Дай Бог, каб гэта было так.

Заняцца арганізацыйнай і функцыянальнай дзейнасьцю ў Фронце (руху), акрэсьліўшы канцэпцыю, праграму, задачы й пляны дзейнасьці й адпаведным чынам адкарэктаваць статут.

Стварыць арганізацыйныя ўмовы для дзейнасьці ў межах БНФ іных палітычных партыяў і грамадзкіх арганізацыяў, якія падзяляюць задачы нацыянальнага адзінства, дзяржаўнай незалежнасьці й свабодных прызрыстых выбараў.

Што тычыцца людзей, якія хацелі б працягваць сваю дзейнасьць у сфэры самаарганізацыі ў дзяржаве (у сфэры палітыкі), то яны маглі б:

- заняцца арганізацыйнай і функцыянальнай дзейнасьцю ў Партыі БНФ, акрэсьліўшы канцэпцыю, праграму, у тым ліку й перадвыбарчую, задачы й пляны дзейнасьці, зьмяніць назву партыі й адпаведным чынам адкарэктаваць статут;
- выбраць для сябе партыю з ужо існуючых;
- калі ёсьць супольнае разуменьне асобнай канцэпцыі рэфармаваньня дзяржавы і адпаведны патэнцыял, стварыць новую партыю, арганізацыйна асобную ад Фронту, і пачаць распрацоўку гэтай канцэпцыі й вынікаючых з яе статуту й перадвыбарчай праграмы.

5. Магчымыя мадэлі рэфармаваньня Фронту й Партыі БНФ

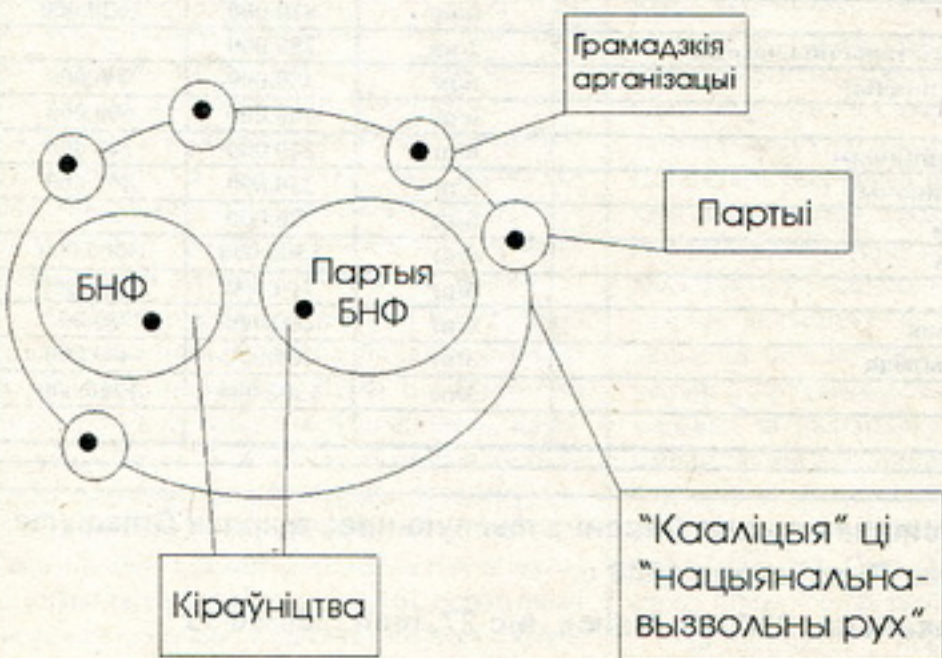
Разумеючы рознасьць функцыянальнага прызначэньня руху й партыі на прававым полі дзяржавы, а значыць, разумеючы нутраную заканамернасьць прычынаў арганізацыйнага падзелу (не расколу) Фронту й Партыі БНФ, варыянты рэфармаваньня Фронту й Партыі БНФ я бачу наступнымі:

5.1 Канфліктны:

Партыя фармуецца асобна пад уласцьвівыя ёй функцыі.

Фронт фармуецца асобна як грамадзка-асьветніцкая арганізацыя, якая спрыяе пашырэнню структураванасьці грамадзянскай супольнасьці. (Пры гэтым сябры Фронту могуць быць сябрамі партыі й наадварот).

Разам утвараюць «кааліцыю», «рух» (назавем «нацыянальна-вызвольны», хоць гэта гучна сказана), у які могуць уваходзіць усе, хто прымае задачы нацыянальнага адзінства, дзяржаўнай незалежнасьці й свабодных прызрыстых выбараў і жадае далучыцца да іх вырашэньня.

Але трэба падкрэсьліць, што ўсе арганізацыі, якія пажадаюць увайсці ў склад БНФ, усюдна будуць працаваць на патэнцыял Партыі БНФ. Малаверагодна, што гэта будзе прымальным для іншых арганізацыяў, для якіх на свабодных прызрыстых выбарах Партыя БНФ будзе звычайным канкурэнтам.

Акрамя таго, патэнцыяльная магчымасьць адказнасьці сяброў БНФ, якая можа ўскласьціся на іх у выпадку абраньня прадстаўнікоў аднайменнай партыі ў інстытуцыі дзяржаўнага рэгуляваньня, таксама робіць функцыянаваньне такой «кааліцыі» сумнеўным.

5.2. Функцыянальны:

5.2.1. Правесці Зьезд БНФ (руху) па дзейным статусе:

- акрэсьліць канцэптуальна функцыі й задачы Фронту й Партыі БНФ;
- прыняць праграму дзейнасьці Фронту;
- унесці арганізацыйныя зьмены ў статут;
- правесці выбары кіраўнічых органаў Фронту (старшыня Фронту, асобны ад старшыні партыі, робіць заяву як нацыянальны лідэр, што ён не прэтэндуе на статус палітычнага лідэра, які мусіць вызначыцца на свабодных прызрыстых выбарах; гэта азначае, што ён ня будзе ўдзельнічаць у прэзыдэнцкіх выбарах, а мо нават і парламэнцкіх).

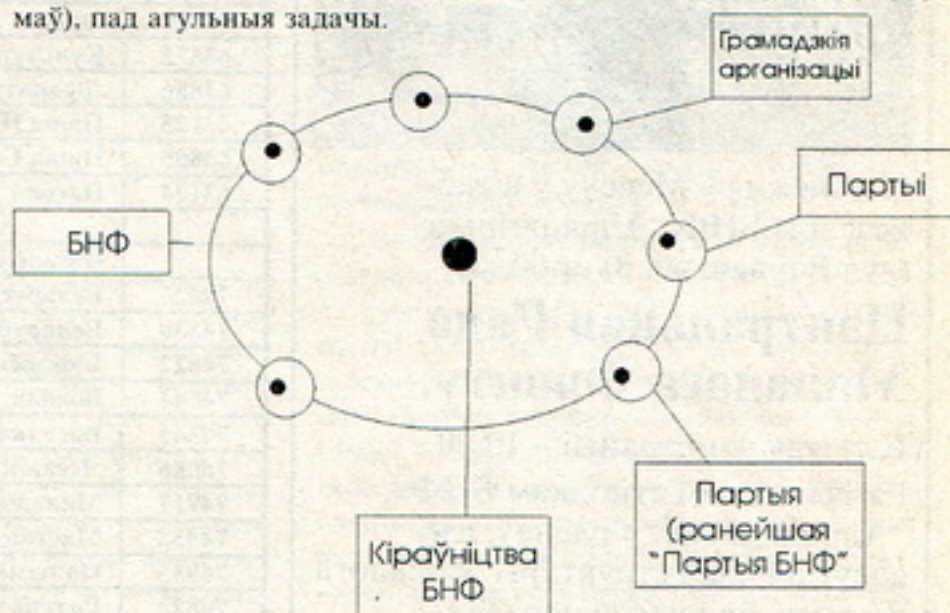
5.2.2. Правесці Зьезд Партыі БНФ па дзейным статусе:

- акрэсьліць канцэптуальна функцыі й задачы Фронту й Партыі БНФ;
- прыняць даручэньне аб распрацоўцы канцэпцыі й праграмы рэфармаваньня дзяржавы (перадвыбарчай праграмы);
- арганізавацца як самастойная арганізаваная структура, зьмяніць назву партыі й прыняць адпаведныя папраўкі ў статут;
- прыняць праграму-мінімум дзейнасьці партыі, у тым ліку й аб намеры ўдзельнічаць у масавых акцыях, якія арганізуюцца праз Фронт;
- правесці выбары кіраўнічых органаў партыі (старшыня партыі, асобны ад старшыні Фронту).

Пры гэтым тыя сябры Фронту, якія пажадалі б надалей браць удзел у выбарах і, у пасьпяховым выходзе, удзельнічаць у працы па рэфармаваньні дзяржавы, захоўвалі б для сябе такую магчымасьць, застаючыся сябрамі партыі.

Зь сяброў жа БНФ, якія не ўваходзілі б ні ў якія партыі, здымалася б патэнцыяльная магчымасьць адказнасьці, якая можа ўскласьціся на іх у выпадку абраньня прадстаўнікоў партыі ў інстытуцыі дзяржаўнага рэгуляваньня.

Свараліся б арганізацыйныя ўмовы для дзейнасьці ў межах БНФ іных палітычных партыяў і грамадзянскіх арганізацыяў, якія падзяляюць вышэйакрэсьленыя канцэпцыю, праграму супольнай дзейнасьці (ня блытаць з перадвыбарчай праграмай, праграмай рэфармаў), пад агульнымі задачы.

Выбар варыянту разьвіцьця падзеяў будзе залежаць ад таго, якія функцыі кожнай з гэтых мадэляў на дзяржаўным прававым полі й на прававым полі грамадзянскай супольнасьці як суб'екту дзяржаўнага права і якія з гэтых функцыяў мы ў стане ўзяць для той арганізацыйнай структуры, у якой мы здольныя самаарганізавацца дзеля пабудовы ў Беларусі незалежнай прававой дэмакратычнай дзяржавы.

Зьміцер Абраццоў,
Старшыня Вілейскай гарадзкой рады
БНФ «Адраджэньне»

Пушкіна асудзілі

За наладжаную гэтым летам фарсавую акцыю пратэсту Аляксандр Пушкін 25 лістапада быў асуджаны на два гады пазбаўлення волі з адтэрміноўкай выканання прысуду на два гады.

21 ліпеня, у дзень сканчэння 5-гадовага тэрміну, на які абіраўся на пост прэзідэнта Беларусі Аляксандр Лукашэнка, гэты мастак наладзіў перфоманс: прывёз да будынку Адміністрацыі прэзідэнта тачку з гноем, партрэтам прэзідэнта, паслярэфэрэндумнай дзяржаўнай сім볼ікай РБ. На тачцы было напісана: «За пяцігадовую плённую працу».

Мастак не прызнаў сябе вінаватым у злосным хуліганстве. У апошнім слове Пушкін сказаў, што не шкадуе пра здзейсненае й гатовы прыняць які заўгодна вырак суду. Ягоны адвакат напрасіла суд апраўдаць мастака на падставе адсутнасці складу злачынства.

25 лістапада мастак быў прызнаны вінаватым у злосным хуліганстве (арт. 201 ч. 2 КК РБ) і апаганьваньні дзяржаўных сім볼еяў (арт. 186-2 КК РБ). Падпіска аб нявыезьдзе захоўвае сваё дзеянне да ўступлення прысуду ў сілу.

Пушкін таксама не павінен мяняць месца жыхарства без дазволу органаў нутраных спраў, абавязаны паведамляць ім пра змяненне месца працы й пэрыядычна рэгістравацца.

Абвестка

12 сьнежня ў Менску ў штаб-кватэры БНФ «Адраджэньне» (вул. Варвашэні, 8) пройдзе

Цэнтральная Рада Маладога Фронту.

Пачатак рэгістрацыі – 10.00. Рэгіянальным суполкам БНФ «Адраджэньне» з раёнаў, дзе адсутнічаюць структуры Маладога Фронту, просьба накіраваць прадстаўнікоў моладзі.

Управа Маладога Фронту

М. Чыгір:

“Не для таго я сарзіўся ў турму, каб скласьці крыны”

30 лістапада Міхаіл Чыгір, былы прэм’ер-міністар, кандыдат у прэзідэнты на прызначаных Вярхоўным Саветам выбарах кіраўніка дзяржавы быў вызвалены са сьледчага ізалятару пад падпіску аб нявыезьдзе.

Праз паўгадзіны пасля выхаду на свабоду, Міхаіл Чыгір заявіў журналістам, што ягоны арышт і вызваленне носяць палітычны характар. Былы кіраўнік беларускага ўраду заявіў журналістам, што не зьбіраецца ні пакідаць Беларусь, ні сыходзіць зь беларускай палітыкі. Пасля завяршэння судзебнай справы ён мае намер працягнуць палітычную дзейнасць.

“Я гатовы супрацоўнічаць як з апазыцыяй, гэтак і з уладамі”, – заявіў у дзень вызвалення з-за кратаў Міхаіл Чыгір і патлумачыў, што падтрымлівае перамоўны працэс, які Кансультацыйна-наглядальная група АБСЭ спрабуе наладзіць паміж уладай і апазыцыяй. “Але нельга дапускаць, каб аб апазыцыю выціралі ногі, тады дзялёг немагчымы; пакуль гэта будзе працягвацца, перамоўны працэс – беспэрспектыўны”, – падкрэсліў Міхаіл Чыгір.

Сьледства па справе былога кіраўніка ўраду завершанае, яго матэрыялы перададзены ў пракуратуру. Экс-прэм’ер абвінавачваецца ў халатных адносінах і злоўжываньні службовым становішчам, што нанесла дзяр-

жаве страты ў памеры 4 мільёны даляраў. Сам жа Міхаіл Чыгір сябе вінаватым ня лічыць і звязвае перасьлед ягонай асобы з удзелам у прэзідэнцкіх выбарах.

Між тым, як паведаміў на брыфінгу ва ўторак намесьнік Генеральнага пракурору Пётр Іваненка, справа Міхаіла Чыгіра ў сьнежны мусіць быць перададзена ў суд. Былы прэм’ер-міністар спадзяецца, што суд цалкам апраўдае яго.

КОЖНАМУ БЕЛАРУСУ -- БЕЛАРУСКУЮ ГАЗЭТУ!

Будзе жыць мова – будзе жыць Беларусь!

Інфармацыя пра падпіску на I-ІІ кв. 2000 г.
Падпіска праводзіцца да 15.01.1999г.

Індэкс	Назва перыядычнага выданьня	Перыядычнасьць	Кошт на 3 месяцы	Кошт на 6 месяцаў
Газэты:				
63850	Звезда	5/т	675.000	1350.000
63875	Культура	1/т	750.000	1500.000
63856	Літаратура і мастацтва	1/т	750.000	1500.000
63125	Наша Ніва	1/т	768.000	1536.000
63865	Наша Слова	1/т	300.000	600.000
63124	Пагоня	1/т	1800.000	3600.000
Часопісы:				
74820	Беларусь	6/нг	810.000	1620.000
74830	Беларускі гістарычны часопіс	2/кв	280.000	-
74822	Бярозка (дзіцячы)	6/нг	450.000	900.000
74844	Вожык	6/нг	300.000	600.000
74845	Вясёлка (дзіцячы)	6/нг	240.000	240.000
75086	Лесавік (дзіцячы)	3/нг	330.000	495.000
74957	Малодосць	6/нг	720.000	-
74958	Мастацтва	6/нг	1500.000	3000.000
74985	Польмя	6/нг	750.000	1500.000
74823	Роднае слова	6/нг	250.000	750.000
74926	Родная прырода	3/нг	320.000	480.000
74988	Спадчына	3/нг	1300.000	1950.000

№ 15, лістапад 1999 г., наклад 299 асобнікаў
Распаўсюджваецца бясплатна на правах унутранай дакумэнтацыі.

У нумары скарыстаная выява Пагоні з тытульнага аркуша Статута Вялікага Княства Літоўскага 1588 г.

Аграс для піставаньня: 220006, Менск, а/с 27, тэл. 284-50-12

E-mail: bpf_news@politician.com

в.а. рэдактара Віктар Івашкевіч